

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

30 april 2009

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met het Verdrag inzake clustermunitie,
opgemaakt in Dublin op 30 mei 2008**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. ALGEMENE BESCHOUWINGEN

1. Achtergrond en ontstaan van het verdrag

1.1. Clustermunitie

Clustermunitie is munitie (vliegtuigbommen, raketten of artilleriegranaten) die uiteenspat in meerdere kleine explosieve ladingen (submunitie genoemd) die zich over een grote oppervlakte verspreiden. Clusterbommen en -raketten kunnen tot 650 kleine bommetjes bevatten. Clustermunitie kan zowel vanuit de lucht als vanop de grond of de zee afgevuurd worden.

Clustermunitie blinkt uit omwille van haar onnauwkeurigheid en onbetrouwbaarheid. Het is een oppervlaktewapen dat tot doel heeft alles in een bepaald gebied te vernietigen. De submunitieën zijn doorgaans niet geleid en zij worden, omdat zij klein en licht zijn, door de weersomstandigheden beïnvloed. De onbetrouwbaarheid blijkt uit het feit dat de clustermunitie vaak niet ontploft. Tijdens conflicten worden vaak burgers getroffen en ook lang daarna blijven de vele niet-ontploffte submunitieën slachtoffers kosten.

De eerste experimenten met clustermunitie vonden plaats tijdens de Tweede Wereldoorlog. Gedurende de Vietnamoorlog gebruikten de Amerikanen de clustermunitie voor het eerst op grote schaal, en dit tijdens bombardementen op Vietnam, Laos en Cambodja. De voorbije jaren werd clustermunitie onder meer gebruikt in Afghanistan, Irak, Libanon en onlangs nog in het conflict tussen Georgië en Rusland. Volgens het Internationaal Comité van het Rode Kruis (ICRK) werd clustermunitie gebruikt in minstens 21 landen in Europa, Afrika en Azië. Daarbij werden minimaal 440 miljoen stuks submunitie verspreid.

In november 2006 publiceerde Handicap International een rapport over de slachtoffers van cluster-submunitie in 24 landen en regio's. Niet-ontploffte submunitieën zorgen dagelijks voor doden en gekwetsten, van wie 98% burgers en één derde kinderen zijn. Er werden 11.044 gevallen genoteerd, maar door een onvolledige of onbestaande verzameling van gege-

vens in de meeste gebieden, is dit slechts het topje van de ijsberg.

1.2. De noodzaak van een nieuw verdrag

De meeste van de veertien staten die tot nog toe clustermunitie gebruikt hebben tijdens een gewapend conflict, beschikken over professionele legers die goed getraind zijn in het humanitaire recht. De praktijk heeft echter uitgewezen dat de regels vaak geschonden worden. Omwille van de onnauwkeurigheid en de onbetrouwbaarheid stelt de clustermunitie problemen waarvoor de algemene regels niet volstaan.

Een tweede reden is het feit dat enorme hoeveelheden clustermunitie opgeslagen zijn. Het gaat over miljoenen stuks clustermunitie met miljarden submunitieën. Indien slechts een klein deel van die voorraad effectief zou gebruikt worden, zou dat een enorme humanitaire ramp betekenen.

Tenslotte is er het gevaar van de verdere verspreiding van de clustermunitie die relatief duur is in vergelijking met andere wapens. Daar komt nog bij dat zij enkel kan afgevuurd worden met bepaalde wapensystemen zoals zware artillerie en vliegtuigen. Verschillende westerse landen zijn bezig met het moderniseren van hun voorraden clustermunitie. Het gevaar bestaat dat zij de oudere types tegen een lage prijs en in massale hoeveelheden op de wereldmarkt aanbieden.

Het gebruik van clustermunitie is niet verboden door het verdrag inzake conventionele wapens dat in 1980 gesloten werd. Ook andere internationale verdragen bevatten geen specifieke regels met betrekking tot clustermunitie. Om te beoordelen of het gebruik ervan in overeenstemming is met het internationale humanitaire recht, moet dus gekeken worden naar de algemene regels met betrekking tot het voeren van militaire operaties. Die regels zijn gebaseerd op volgende fundamentele principes:

- het onderscheid tussen burgers en militairen: enkel militairen en militaire doelen mogen aangevallen worden;
- het verbod op niet-onderscheidende aanvallen: wapens en gevechtsmethodes die geen onderscheid kunnen maken tussen burgers en militairen zijn verboden;

- bij het aanvallen van een militair doel mag de schade aan burgers of hun goederen niet buitensporig zijn in verhouding tot het te verwachten militaire voordeel van de aanval (het principe van proportionaliteit).

De praktijk heeft aangetoond dat deze basisregels bij het gebruik van clustermunitionie op grote schaal geschonden worden.

1.3. *Het Osloproces*

Eind 2003 verenigden zes niet-gouvernementele organisaties (ngo's) zich in de 'Cluster Munition Coalition' (CMC) om te ijveren voor een internationaal verbod op clustermunitionie. Vandaag telt de CMC meer dan 250 nationale en internationale organisaties uit ruim 70 landen. Veel van die organisaties waren ook de drijvende kracht bij de totstandkoming van het verdrag van Ottawa inzake het verbod op anti-persoonsmijnen (1997).

In de zomer van 2006 werd de wereld zich ten volle bewust van het probleem nadat het zuiden van Libanon in een conflict met Israël bezaaid werd met niet-ontpofte munitie. De dood van een Belgische ontminner tijdens het opruimen van die munitie, ligt nog vers in het geheugen.

Enkele maanden na het einde van de oorlog deed het ICRK een oproep aan de verschillende staten om een internationaal akkoord te sluiten over het gebruik van clustermunitionie. Er werd een internationale bijeenkomst georganiseerd waar experts zich over de problematiek bogen.

In februari 2007 lanceerde Noorwegen een initiatief om te onderhandelen over een verbod op clustermunitionie buiten de wapenverdragen. Het doel van het zogenaamde Osloproces was in 2008 een nieuw verdrag te sluiten dat het gebruik, de productie, de opslag van en de handel in clustermunitionie moet verbieden. De Verklaring van Oslo (23 februari 2007) werd onderschreven door 46 staten. In de daaropvolgende maanden vonden internationale conferenties plaats in Peru, Oostenrijk en Nieuw-Zeeland. Daarnaast werden regionale conferenties georganiseerd in België (30 oktober 2007), Cambodja, Costa Rica, Mexico, Thailand en Zambia, terwijl Servië als gastheer optrad van een conferentie voor staten die getroffen werden door clustermunitionie.

1.4. *De onderhandelingen*

Tussen 19 en 30 mei 2008 vond in Dublin een internationale conferentie plaats waarop onderhandeld werd over een verdrag inzake clustermunitionie. Meer dan 900 deelnemers waren aanwezig. Deze conferentie vormde het sluitstuk van het Osloproces. Het verdrag inzake clustermunitionie werd door 107 staten¹ goedgekeurd. Tot die 107 staten behoren:

- 13 van de 26 staten die getroffen werden door clustermunitionie;
- 38 van de 78 staten die clustermunitionie opgeslagen hebben;
- 17 van de 34 staten die clustermunitionie geproduceerd hebben;
- 7 van de 14 landen die clustermunitionie gebruikt hebben.

2. **België en de strijd tegen clustermunitionie**

België bezat clusterbommen van het type BL 755 die tussen 1970 en begin 1980 in schijven aangekocht werden in het kader van de Koude Oorlog. Eind 2001 besliste de luchtmacht clusterbommen niet langer als operationeel inzetbaar te beschouwen.

België speelt een hoofdrol in de strijd tegen clustermunitionie. Het was de eerste staat ter wereld die een eigen verbod uitvaardigde en die de financierings-

¹ Albanië, Argentinië, Australië, Bahrein, België, Belize, Benin, Bolivia, Bosnië en Herzegovina, Botswana, Brunei, Bulgarije, Burkina Faso, Burundi, Cambodja, Canada, Chili, Comoren, Congo-Brazzaville, Congo-Kinshasa, Cookeilanden, Costa Rica, Denemarken, Dominicaanse Republiek, Duitsland, Ecuador, El Salvador, Estland, Fiji, Filippijnen, Finland, Frankrijk, Ghana, Guatemala, Guinee, Guinee-Bissau, de Heilige Stoel, Honduras, Hongarije, Ierland, IJsland, Indonesië, Italië, Ivoorkust, Jamaica, Japan, Kameroen, Kenia, Kirgizië, Kroatië, Laos, Lesotho, Libanon, Litouwen, Luxemburg, Macedonië, Madagaskar, Malawi, Maleisië, Mali, Malta, Marokko, Mauritanië, Mexico, Moldavië, Montenegro, Mozambique, Nederland, Nicaragua, Nieuw-Zeeland, Niger, Nigeria, Noorwegen, Oeganda, Oostenrijk, Oost-Timor, Palau, Panama, Papoea-Nieuw-Guinea, Paraguay, Peru, Portugal, Qatar, Samoa, San Marino, Sao Tomé en Principe, Senegal, Servië, Seychellen, Sierra Leone, Slovenië, Slowakije, Soedan, Spanje, Swaziland, Tanzania, Togo, Tsjaad, Tsjechië, Uruguay, Vanuatu, Venezuela, Verenigd Koninkrijk, Zambia, Zuid-Afrika, Zweden en Zwitserland.

stromen naar producenten van clustermunition aan banden wilde leggen.

Bij de wet van 18 mei 2006 werd artikel 4 van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens, en op de handel in munitie, wat betreft het verbod op submunition, zoals gewijzigd, aangevuld met een definitie van submunition, namelijk alle munitie die zich, om haar functie te vervullen, van een moederbom losmaakt. Dat betreft dus alle munitie of explosieve ladingen die bedoeld zijn om op een bepaald ogenblik te ontploffen, nadat zij gelanceerd zijn of uitgestoten uit een moederbom met verspreidingsmunition.

Op 2 maart 2007 keurde het federaal parlement een verbod op investeringen in clustermunition goed. De wet van 20 maart 2007 inzake het verbod op de financiering van de productie, gebruik en bezit van antipersoonsmijnen en submunition ligt in de lijn van een Europese resolutie die de lidstaten aanzet om de financiering van clustermunition te verbieden. De noodzaak van een dergelijk verbod blijkt onder meer uit het rapport 'Explosive investments' dat gepubliceerd werd door Netwerk Vlaanderen en waarin aangetoond werd dat 68 internationale bankgroepen meer dan 13 miljard euro investeerden in de productie van clustermunition. Netwerk Vlaanderen voert sinds 2003 de campagne 'Mijn geld. Goed geweten?' tegen investeringen in clustermunition.

De Federale Overheidsdienst (FOD) Defensie heeft reeds in 2007 een contract gesloten voor de vernietiging van de Belgische voorraden. Daarin is voorzien dat alle clustermunition tegen midden 2009 zal vernietigd worden.

Belgische diplomatieke vertegenwoordigers hebben zich de jongste jaren ingespannen om zoveel mogelijk landen te bewegen om strijd te voeren tegen clustermunition en die landen te verenigen rond een gemeenschappelijk project. Dezelfde humanitaire overwegingen en menselijke waarden die aan de basis lagen van de wet van 18 mei 2006, dienden universeel gepromoot te worden omdat zij daardoor pas echt de gewenste impact zouden hebben. Het diplomatieke optreden werd aangevuld met een kwalitatief hoogstaande campagne vanuit het maatschappelijke middenveld.

Op 10 juli 2008 hechtte de Vlaamse Regering haar definitieve goedkeuring aan het ontwerp van decreet houdende instemming met het protocol inzake ontplofbare oorlogsresten bij het verdrag inzake het verbod of de beperking van het gebruik van bepaalde

conventionele wapens die geacht kunnen worden buitensporig leed te veroorzaken of een niet-onderscheidende werking te hebben. Het ontwerp van instemmingdecreet werd op 11 februari 2009 aangenomen door het Vlaams Parlement.

3. Inhoud van het verdrag

De basis van het verdrag is een onmiddellijke en onvoorwaardelijke uitbanning van clustermunition. Elke verdragsluitende staat verbindt zich ertoe onder geen enkele omstandigheid over te gaan tot het gebruik, de ontwikkeling, de productie, de verwerving, de opslag, het bezit en de transfer van clustermunition, noch een andere staat daarbij te helpen. Belangrijke kenmerken zijn het feit dat het verdrag geen uitzonderingen voorziet en er geen overgangspe-riode is tijdens dewelke de verboden wapens toch nog mogen gebruikt worden.

De termijn voor het vernietigen van bestaande voorraden is vastgelegd op acht jaar. Mits akkoord kan die termijn verlengd worden. De betrokken staten zullen daarvoor de nodige investeringen moeten doen.

De gebieden waar clustermunition gebruikt werd, moeten binnen een termijn van tien jaar opgeruimd worden, maar ook die termijn is verlengbaar mits akkoord. De internationale samenwerking zal daarom uitgebreid worden. Het opruimen van clustermunition in conflictgebieden is een essentiële taak.

Veel aandacht gaat naar de hulp aan de slachtoffers. Het verdrag is vernieuwend in die zin dat het niet alleen de fysische, maar ook de psychologische en maatschappelijke gevolgen in rekening brengt, met inbegrip van de gevolgen voor de familie van de slachtoffers en de lokale gemeenschappen.

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET VERDRAG

In de preambule wordt gewezen op de gevolgen van clustermunition en op de noodzaak om hulp te bieden aan de slachtoffers. Er wordt gesteld dat het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap de verdragsluitende staten verplicht maatregelen te treffen zodat die personen ten volle de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden kunnen genieten, zonder enige discriminatie vanwege hun handicap. Verder wordt verwezen naar bestaande verdragen en resoluties, naar de stappen die op nationaal, regio-

naal en internationaal vlak gezet zijn, naar de inspanningen die geleverd zijn door de Verenigde Naties (VN), het ICRK, de CMC en verschillende ngo's, en naar de Verklaring van Oslo waarin de deelnemende staten zichzelf verplichten in 2008 een verdrag inzake het verbod van clustermunities te sluiten. Alle staten worden opgeroepen partij te worden bij het verdrag en zijn volledige toepassing te bevorderen.

Artikel 1 (algemene verplichtingen en werkingssfeer) verbiedt de verdragsluitende staten clustermunities te gebruiken, te ontwikkelen, te produceren, anderszins te verwerven, op te slaan, te bewaren of aan derden over te dragen. De verdragsluitende staten mogen evenmin anderen op dat vlak helpen, aanmoedigen of aanzetten. Die bepalingen zijn mutatis mutandis van toepassing op explosieve kleine bommen die specifiek ontworpen zijn om verspreid of gedropt te worden vanuit lanceerinstallaties die bevestigd zijn aan vliegtuigen. Het verdrag is daarentegen niet van toepassing op mijnen.

Artikel 2 (begripsomschrijvingen) geeft een aantal definities zoals:

- slachtoffers van clustermunities: alle personen die gedood werden, een lichamelijk of psychisch letsel opliepen, een materieel verlies leden, gemarginaliseerd werden op sociaal gebied of die niet konden genieten van hun rechten door het gebruik van clustermunities; naast de personen die rechtstreeks getroffen werden door clustermunities, worden ook hun familie en hun naaste omgeving als slachtoffer beschouwd;
- clustermunities: conventionele munitie ontworpen om explosieve submunities van maximum 20 kg te verspreiden of vrij te maken; de term is niet van toepassing op:
  - a) munitie of submunitie die ontworpen werd om vuurpijlen, rookbommen en dergelijke af te schieten of antiluchtafweergeschut;
  - b) munitie of submunitie die elektrische of elektronische effecten hebben;
  - c) munitie die, teneinde niet-onderscheidende effecten binnen het gebied en de risico's van onontploffte submunities te vermijden, volgende kenmerken bezit:
- elk stuk munitie bevat minder dan tien explosieve submunities;
- elke explosieve submunitie weegt meer dan vier kilogram;
- elke explosieve submunitie is ontworpen om een enkel object te detecteren en aan te vallen;
- elke explosieve submunitie is uitgerust met een elektronisch zelfvernietigingsmechanisme;
- elke explosieve submunitie is uitgerust met een elektronisch zelfdeactivatiemechanisme.

Verder wordt omschreven wat bedoeld wordt onder explosieve, weigerende en onontploffte submunitie, achtergelaten clustermunities, resten van clustermunities, overdracht, zelfvernietigingsmechanisme, zelfdeactivering, een door clustermunities getroffen gebied, mijn, explosieve kleine bom, houder en onontploffte kleine bom.

Artikel 3 (opslag en vernietiging van voorraden) verplicht de verdragsluitende staten clustermunities af te zonderen en te merken met het oog op de vernietiging van die munitie. Die vernietiging of het waarborgen ervan moet zo vlug mogelijk gebeuren en niet later dan acht jaar na de inwerkingtreding van het verdrag. Bij de vernietiging moeten internationale normen inzake de bescherming van de volksgezondheid en het leefmilieu in acht genomen worden. Indien een verdragsluitende staat van mening is dat de termijn van acht jaar niet haalbaar is, kan hij een verlenging met maximum vier jaar vragen. In uitzonderlijke omstandigheden kan de termijn nog verlengd worden. Elk verzoek om verlenging moet voldoende gemotiveerd en gedocumenteerd worden. De Vergadering van de verdragsluitende staten of de Toetsingsconferentie beoordelen dergelijk verzoek.

Niettegenstaande de bepalingen van artikel 1 kan een verdragsluitende staat een beperkte voorraad clustermunities en submunities behouden of verwerven in functie van de ontwikkeling en de training op het gebied van technieken om die munitie op te sporen, te ruimen of te vernietigen. De hoeveelheid explosieve submunitie mag niet groter zijn dan hetgeen strikt noodzakelijk is voor die doeleinden. Ook de overbrenging van de munitie naar een andere verdragsluitende staat voor vernietiging of in functie van het bovenvermelde, is toegestaan. De verdragsluitende staten die clustermunities of explosieve submunities behouden, verwerven of overdragen moeten een gedetailleerd rapport opstellen over het geplande

en feitelijke gebruik. Dergelijk rapport moet uiterlijk op 30 april van het volgende jaar bij de secretaris-generaal van de VN ingediend worden.

Artikel 4 (ruiming en vernietiging van resten van clustermunie en voorlichting op het gebied van risicobeperking) legt de verdragsluitende staten de verplichting op de resten van clustermunie te ruimen en te vernietigen, of de ruiming en vernietiging te waarborgen, in de getroffen gebieden op hun grondgebied.

Bij het nakomen van die verplichtingen moet elke verdragsluitende staat zo vlug mogelijk volgende maatregelen treffen:

- onderzoeken, vaststellen en vastleggen van het gevaar, waarbij al het mogelijke gedaan wordt om door clustermunie getroffen gebieden te identificeren;
- vaststellen van en prioriteiten toekennen aan de behoeften in termen van markering, burgerbescherming, ruiming en vernietiging, en stappen nemen om middelen vrij te maken en een nationaal plan te ontwikkelen om die activiteiten uit te voeren;
- markeren, monitoren en afzetten van getroffen gebieden, en plaatsen van waarschuwingsborden;
- ruimen en vernietigen van alle resten van clustermunie;
- geven van voorlichting inzake risicobeperking.

Elke verdragsluitende staat houdt daarbij rekening met internationale normen, met inbegrip van de internationale normen met betrekking tot mijnen (International Mine Action Standards).

In gevallen waarin clustermunie door een verdragsluitende staat gebruikt of achtergelaten is voordat het verdrag in werking getreden, wordt die staat aangemoedigd ondersteuning te verlenen om het markeren, ruimen en vernietigen van resten van clustermunie te vergemakkelijken.

De ruiming en vernietiging, of het waarborgen ervan, moeten zo vlug mogelijk gebeuren en alleszins binnen de tien jaar. Ook hier kan een verdragsluitende staat een verlenging van die termijn vragen.

Artikel 5 (slachtofferhulp) gaat over de hulpverlening aan slachtoffers van clustermunie. Elke verdragsluitende partij moet zorgen voor een leeftijds- en gendergebonden hulp, met inbegrip van medische verzorging, revalidatie en psychologische ondersteuning, en voor hun integratie op sociaal en economisch vlak. Elke staat moet ook betrouwbare informatie verzamelen, met respect voor de slachtoffers. Om die verplichtingen na te komen, moet elke verdragsluitende staat zijn wet- en regelgeving aanpassen, een nationaal beleidsplan opstellen en daarvoor de nodige budgetten uittrekken, discriminatie van slachtoffers tegengaan, overleggen met slachtoffers en hun vertegenwoordigers en een coördinatiepunt aanduiden.

Artikel 6 (internationale samenwerking en bijstand) geeft elke verdragsluitende staat het recht om hulp te zoeken en te ontvangen teneinde zijn verplichtingen na te komen. Elke verdragsluitende staat die de mogelijkheid heeft, zal technische, materiële en financiële hulp verlenen aan andere staten die getroffen zijn door clustermunie, hen helpen bij het ruimen en vernietigen van die munie en bij de hulpverlening aan slachtoffers. Elke verdragsluitende staat die hulp zoekt en ontvangt, treft de nodige maatregelen voor een tijdige en doeltreffende toepassing van het verdrag, met inbegrip van het vergemakkelijken van de aankomst en het vertrek van personeel, materieel en uitrusting. Voor het opstellen van een nationaal beleidsplan kan een verdragsluitende partij de hulp inroepen van de VN, regionale organisaties, andere verdragsluitende staten, intergouvernementele of niet-gouvernementele organisaties.

Artikel 7 (maatregelen ten behoeve van transparantie) verplicht elke verdragsluitende partij binnen de 180 dagen na de inwerkingtreding van het verdrag de secretaris-generaal van de VN te rapporteren over:

- de toepassing op nationaal vlak van de bepalingen van artikel 9;
- het totaal aantal clustermunie en submunie;
- de technische eigenschappen van elk type clustermunie die de staat in kwestie vóór de inwerkingtreding van het verdrag produceerde;
- de programma's voor omschakeling van de productie-eenheden;
- de programma's voor vernietiging van de clustermunie en de opgeslagen clustermunie en sub-

munitie die ontdekt is na de voltooiing van die programma's;

- de types en hoeveelheden van vernietigde cluster-munitie en submunitie, met inbegrip van details over de vernietiging, de plaatsen waar die vernietiging plaatsvindt en de veiligheids- en leefmilieu-maatregelen;
- de grootte en de plaats waar clustermunitie en submunitie gevonden werd;
- de programma's voor opruiming en vernietiging van de restanten van clustermunitie;
- de maatregelen die getroffen werden voor opleidingen om de gevaren te verminderen, meer specifiek het waarschuwen van burgers die in de getroffen gebieden wonen;
- het nakomen van de verplichtingen inzake hulp aan slachtoffers;
- de naam en het adres van de instellingen die instaan voor de verspreiding van informatie en de uitvoering van de verschillende maatregelen;
- de middelen die nodig zijn voor de toepassing van de artikelen 3, 4 en 5;
- de internationale samenwerking en bijstand, zoals voorzien in artikel 6.

De informatie moet jaarlijks geactualiseerd worden en meegedeeld worden aan de secretaris-generaal van de VN vóór 30 april.

Artikel 8 (vergemakkelijking en opheldering met betrekking tot de naleving) bepaalt dat de verdragsluitende staten elkaar raadplegen en samenwerken inzake de toepassing van de verdragsbepalingen. Indien een verdragsluitende staat bepaalde kwesties wil uitklaren en oplossen, kan hij via de secretaris-generaal van de VN een verzoek daartoe richten. De bevrageerde staat moet binnen de 28 dagen de nodige informatie verschaffen. Indien er geen of een onvolledig antwoord komt, kan de vragende staat het probleem voorleggen aan de volgende Vergadering van de verdragsluitende staten.

Artikel 9 (nationale uitvoeringsmaatregelen) stelt dat elke verdragsluitende staat alle noodzakelijke wettelijke, administratieve of andere maatregelen moet treffen om het verdrag toe te passen. Dit behelst ook het opleggen van strafsancities.

Artikel 10 (beslechting van geschillen) bepaalt dat wanneer een geschil opduikt tussen twee of meer verdragsluitende staten over de interpretatie of de toepassing van het verdrag, die staten zullen proberen het geschil te regelen door onderhandeling of op een andere vreedzame manier. Daarbij kan ook een beroep gedaan worden op de Vergadering van de verdragsluitende staten en kan verwezen worden naar het Internationaal Gerechtshof.

Overeenkomstig artikel 11 (Vergadering van de verdragsluitende staten) komen de verdragsluitende staten op regelmatige basis samen om problemen inzake de toepassing van het verdrag te bespreken en eventueel beslissingen dienaangaande te nemen. De eerste Vergadering van verdragsluitende staten wordt bijeengeroepen door de secretaris-generaal van de VN binnen het jaar na de inwerkingtreding van het verdrag. Tot de eerste herzieningsconferentie zal de secretaris-generaal ook de volgende vergaderingen bijeenroepen. Staten die geen partij zijn bij het verdrag, de VN, andere internationale organisaties of instellingen, regionale organisaties, het ICRK, de Internationale Federatie van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan en betrokken ngo's, kunnen uitgenodigd worden om de vergadering als waarnemer bij te wonen.

Artikel 12 (Toetsingsconferenties) bepaalt dat de secretaris-generaal van de VN vijf jaar na de inwerkingtreding van het verdrag, een Toetsingsconferentie samenroept. Ook hier kunnen de in artikel 11 vermelde organisaties als waarnemer uitgenodigd worden.

Volgens artikel 13 (wijzigingen) kan een verdragsluitende staat na de inwerkingtreding van het verdrag, amendementen indienen. Indien een meerderheid van de verdragsluitende staten binnen de 90 dagen het voorstel steunt, roept de secretaris-generaal van de VN een conferentie samen waarop alle verdragsluitende staten uitgenodigd worden. Een amendement moet door twee derden van de aanwezige en stemmende verdragsluitende staten aangenomen worden. Het amendement treedt in werking voor alle verdragsluitende staten die het aanvaard hebben, op de dag van aanneming. Voor andere verdragsluitende staten treedt het in werking op de datum van neerlegging van hun akte van aanvaarding.

Artikel 14 (kosten en administratieve taken) stelt dat de kosten voor de vergaderingen van de verdragsluitende staten en de conferenties zullen gedragen worden door de verdragsluitende staten en de deelnemende staten die geen partij zijn, en dit volgens de bepalingen van de VN. De kosten die de secretaris-generaal van de VN maakt op basis van de artikelen

7 en 8, worden eveneens gedragen door de verdragsluitende staten. De uitoefening van de administratieve taken door de secretaris-generaal van de VN is voorwerp van een aangepast VN-mandaat.

Het verdrag dat op 30 mei 2008 opgemaakt werd in Dublin, is, overeenkomstig artikel 15 (ondertekening), op 3 december 2008 in Oslo opengesteld voor ondertekening. Daarna kan het ondertekend worden op het VN-hoofdkwartier in New York en dit tot zijn inwerkingtreding.

Artikel 16 (bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding) bevat de gebruikelijke bepaling dat de ondertekende staten moeten overgaan tot bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring. Het verdrag staat open voor toetreding voor elke staat die het niet ondertekend heeft.

Artikel 17 (inwerkingtreding) bepaalt dat het verdrag in werking treedt op de eerste dag van de zesde maand na de maand waarin de dertigste akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding neergelegd is. Voor een staat die na die datum zijn akte neerlegt, treedt het verdrag in werking op de eerste dag van de zesde maand na de datum van neerlegging van de akte.

Artikel 18 (voorlopige toepassing) verleent elke verdragsluitende staat de toelating om bij de neerlegging van zijn akte te verklaren dat hij artikel 1 voorlopig zal toepassen, in afwachting van de inwerkingtreding van het verdrag.

Artikel 19 (voorbehouden) laat geen voorbehoud toe.

Artikel 20 (duur en opzegging) stelt dat het verdrag gesloten wordt voor onbepaalde tijd. Elke verdragsluitende staat heeft wel het recht zich terug te trekken door een mededeling aan de andere verdragsluitende staten, de depositaris en de VN-Veiligheidsraad. In die mededeling moeten de redenen voor de terugtrekking opgenomen zijn. De terugtrekking wordt van kracht zes maanden na ontvangst van de mededeling. Indien de betrokken staat verwickeld is in een gewapend conflict, geldt de terugtrekking pas na het beëindigen van het conflict.

Artikel 21 (betrekkingen met staten die geen partij zijn bij dit verdrag) behandelt de relaties met staten die geen partij zijn bij het verdrag. Elke verdragsluitende staat zal andere staten aanmoedigen om over te gaan tot bekrachtiging, aanvaarding en goedkeuring van het verdrag of om toe te treden. Het doel is de

betrokkenheid van alle landen. Elke verdragsluitende staat zal andere staten meedelen dat hij de normen die het verdrag oplegt, zal bevorderen en dat hij alles in het werk zal stellen om andere staten te ontmoedigen om clustermunition te gebruiken. Verdragsluitende staten, hun militair personeel of hun inwoners kunnen deelnemen aan militaire samenwerking en operaties met staten die geen partij zijn, maar zij hebben in geen geval de toelating voor de ontwikkeling, de productie, het verwerven, het opslaan, het overbrengen en het gebruik van clustermunition.

Artikel 22 (depositaris) duidt de secretaris-generaal van de VN aan als depositaris.

Artikel 23 (authentieke teksten) geeft aan dat de Arabische, Chinese, Engelse, Franse, Russische en Spaanse teksten gelijkelijk authentiek zijn.

III. PROCEDUREVERLOOP

1. Gemengd karakter en ondertekening

1.1. Gemengd karakter

Het gemengde karakter van het verdrag werd vastgelegd tijdens de vergadering van 19 september 2008 van de werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB). Zowel de federale overheid als de gewesten zijn bevoegd. Overeenkomstig artikel 6, §1, VI, 4°, van de bijzondere wet tot hervorming van de instellingen (BWHI), zoals gewijzigd, situeert de bevoegdheid van de gewesten zich in de in-, uit- en doorvoer van wapens, en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie, evenals van producten en technologieën voor tweeterlei gebruik, onverminderd de federale bevoegdheid inzake de in- en uitvoer met betrekking tot het leger en de politie, en met naleving van de criteria vastgesteld in de Gedragscode van de Europese Unie op het vlak van de uitvoer van wapens. De Raad van State had immers het vernoemde protocol inzake ontplofbare oorlogsresten om dezelfde reden gemengd geacht.

Artikel 5 van het verdrag inzake de bijstand aan slachtoffers van clustermunition raakt naar onze mening ook de bevoegdheden van de gemeenschappen, maar die bevoegdheden werden door de WGV als marginaal beschouwd.

1.2. *Ondertekening*

Tijdens zijn vergadering van 19 september 2008 besliste de WGV dat het verdrag zou ondertekend worden volgens de ondertekeningformule 3 van de ICBB. Dat betekent één federale handtekening met volmachten van de bevoegde overheden, in naam van het Koninkrijk België, doch met vermelding van de gefedereerde overheden onder de handtekening. De ICBB keurde op 9 juli 2008 het verslag van de WGV goed.

Overeenkomstig artikel 15 werd het verdrag opengesteld voor ondertekening in Oslo op 3 december 2008. Op die dag plaatsten de vertegenwoordigers van 92 landen² hun handtekening onder het verdrag. Guinee-Bissau en Ivoorkust deden dat een dag later.

Tot zijn inwerkingtreding kan het verdrag ondertekend worden op het VN-hoofdkwartier in New York.

2. **Advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen**

(p.m.)

3. **Advies van de Raad van State**

(p.m.)

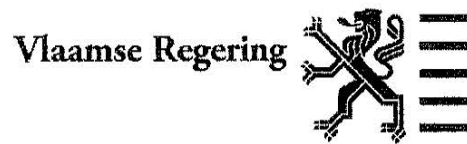
*De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Institutionele Hervormingen,
Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme,
Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid,*

Kris PEETERS

*De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen,
Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,*

Patricia CEYSENS

² Afghanistan, Albanië, Angola, Australië, België, Benin, Bolivia, Bosnië en Herzegovina, Botswana, Bulgarije, Burkina Faso, Burundi, Canada, de Centraal-Afrikaanse Republiek, Chili, Colombia, de Comoren, Congo, de Cookeilanden, Costa Rica, Denemarken, Duitsland, Ecuador, El Salvador, Fiji, de Filipijnen, Frankrijk, Gambia, Ghana, Guatemala, Guinee, de Heilige Stoel, Honduras, Hongarije, Ierland, IJsland, Indonesië, Italië, Japan, Kaapverdië, Kenia, Kroatië, Laos, Lesotho, Libanon, Liberia, Liechtenstein, Litouwen, Luxemburg, Macedonië, Madagaskar, Malawi, Mali, Malta, Mexico, Moldavië, Monaco, Montenegro, Mozambique, Namibië, Nauru, Nederland, Nicaragua, Nieuw-Zeeland, Niger, Noorwegen, Oeganda, Oostenrijk, Palau, Panama, Paraguay, Peru, Rwanda, Samoa, San Marino, Sao Tomé en Príncipe, Senegal, Sierra Leone, Slovenië, Somalië, Spanje, Tanzania, Togo, Tsjaad, Tsjechië, Uruguay, het Verenigd Koninkrijk, Zambia, Zuid-Afrika, Zweden en Zwitserland.

VOORONTWERP

**Ontwerp van decreet houdende instemming met
het Verdrag inzake clustermunie,
opgemaakt in Dublin op 30 mei 2008**

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Institutionele Hervormingen,
Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme, Havens, Landbouw,
Zeevisserij en Plattelandsbeleid en de Vlaamse minister van Economie,
Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en
Buitenlands Beleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het
Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Het Verdrag inzake clustermunitie, opgemaakt in Dublin op 30 mei 2008, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Institutionele Hervormingen,
Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme,
Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen,
Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,

Patricia CEYSENS

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Institutionele Hervormingen, Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid en de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlands Handel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Het verdrag inzake clusterunitie, opgemaakt in Dublin op 30 mei 2008, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 30 april 2009.

*De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Institutionele Hervormingen,
Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media,
Toerisme, Havens, Landbouw,
Zeevisserij en Plattelandsbeleid,*

Kris PEETERS

*De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen,
Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,*

Patricia CEYSENS
